

Nationella programrådet för naturbruksprogrammet 2016-03-30

Närvarande ledamöter: Göran Andersson, Lars Bäckman, Michael Insulander, Gunnilla Nordberg, Ulf Uddman och Anja Westberg.

Adjungerad: Björn Jonasson.

Närvarande från Skolverket: Johan Hardstedt, Marina Moro Isaksson och Bengt Weidow.

Övrig närvarande: Anne-Marie Lindström, Gymnasieutredningen, (§2).

1. Inledning

a) Valdes Michael Insulander till justeringsperson.

b) Information från ledamöter:

Ledamot informerar om Djurbranschens Yrkesnämnds fortsatta arbete med att göra en inventering över antalet företag och sysselsatta inom branschen.

c) Information från Skolverket:

Skolverket informerar om nomineringsförfarandet inför kommande mandatperiod 2016 - 2019.

Skolverket informerar om möjligheten till språkstöd för arbetsplatser med nyanlända. Ytterligare information finns på ya-delegationens hemsida.

Skolverket informerar om möjligheten till yrkesintroduktionsanställningar (YA). Ytterligare information finns på ya-delegationens hemsida.

2. Gymnasieutredningen

Gymnasieutredningen redovisar regeringsuppdraget. Det nationella programrådet diskuterar olika frågor med anledning av uppdraget.

BW

2016-03-30
2 (6)

3. Regeringsuppdrag med förslag på förändringar på naturbruksprogrammet

Skolverket informerar om det pågående arbetet med regeringsuppdraget med förslag på förändringar på naturbruksprogrammet.

En ledamot framförde att det enligt hans uppfattning inte tydligt framgår av föregående protokoll från 18 februari 2016 de invändningar och farhågor som Djurbranschens yrkesnämnd har rörande att elever blir mindre anställningsbara om så mycket som 700 poäng läses upp i inriktningen inom utgång djurvård med anledning av de olika yrkesutgångarnas mycket skilda behov av kompetenser.

En ledamot anser att inriktningskurserna på inriktningen djurvård bör omfatta 500 poäng för att säkerställa att eleverna blir anställningsbara.

4. Ansökan om särskild variant

Skolverket informerar om förutsättningarna i gymnasieförordningen för att en särskild variant ska få bifall, samt om aktuell ansökan.

- Nationella programrådet anser att det finns lokal eller regional efterfrågan på de kunskaper och färdigheter som utbildningen ger för ansökan 32111 – 2016 – 0001778 från Bollerups Lantbruksinstitut, Naturbruksprogrammet inriktningen djur.

5. Ärende från föregående möte: Colleagueutveckling

Nationella programrådet bordlägger frågan då ingen ny information finns.

6. Yrkesutbildningens kompetensbehov

Skolverket önskar programrådets hjälp med analys av yrkesutbildningens kompetensbehov inom yrkesområdet naturbruk. Den ena frågeställningen gäller vilka kompetenser och vilka yrkesroller som ska komma från gymnasieskolan eller gymnasial vuxenutbildningen, yrkeshögskolan respektive högskola eller universitet och hur gränsdragningen ser ut mellan de olika nivåerna?

- Det nationella programrådet redovisar följande:
 - Ett symboliskt sätt att se på frågan är att betrakta gymnasieutbildningen inom naturbruk som den stabila grunden i en pyramid. På denna grund byggs sedan yrkeshögskoleutbildningar och universitetsutbildningar. Med det synsättet är det anmärkningsvärt att yrkeshögskoleutbildningar

inte är längre än två år och beviljas med endast två intag vid varje tillståndsgivning. Det sistnämnda är särskilt besvärande för utbildningar som har behov av dyr utrustning, t.ex. naturbruksutbildningarnas behov av simulatorer för att genomföra utbildningarna.

- Nomenklaturen av namn på olika yrken inom djurbranschen har en rik flora av varianter. Benämningen djurvårdare motsvarar dock oftast en gymnasieutbildning. Som ett av många exempel på den rika floran av yrkesbenämningar kan nämnas veterinärassistent, som egentligen är en djurvårdare. Inom branschen diskuteras behovet av en översyn vilka benämningar som ska gälla för den som har en gymnasieutbildning, då många av yrkesbenämningarna inom branschen avser en eftergymnasial nivå. Det kan i sammanhanget påpekas att arbete med djur ofta kräver en eftergymnasial utbildning. När det uppstår brist på lämpliga utbildningar finns entreprenörer som erbjuder de utbildningsmöjligheter som branschen efterfrågar. Enkelt formulerat är det branschen som redovisar behoven och utbildningar anpassar sig. Ett exempel på komplexiteten i benämningar på yrken inom djurbranschen är arbete inom vård och omsorg med hundar (t.ex. med sjuka, äldre människor, autistiska barn etc.) som kräver en särskild utbildning. Dessa behöver ha utbildning till undersköterska i botten och därutöver kunskaper om hur man sköter hundar, t.ex. genom ett års kompletterande utbildning. Detta kan vara en yrkeshögskoleutbildning. Ett annat arbetsområde är djursjukvården. Här råder det brist på personal utbildade vid universitet. Gymnasieutbildade djurvårdare har av djursjukvården efterfrågade kompetenser, men de saknar legitimation för att utföra vissa arbetsutgifter. De som arbetar inom forskningsdjursbranschen, och har gymnasieutbildning kallas, djurtekniker.
- Inom hästbranschen har en hästskötare en utbildning på gymnasienivå. Nästa nivå är hästutbildare, ridlärare, med mera. Dessa har en yrkeshögskoleutbildning. Vid Sveriges Lantbruksuniversitet utbildas hippologer.
- Inom skogsbranschen finns på gymnasienivå yrken som skogsbrukare, inventerare och skogsmaskinförare. På nivån yrkeshögskoleutbildning finns t.ex. utbildning till skogsbrukstekniker med fördjupade kunskaper inom ledarskap, företagande, drift- och planeringsarbete. Vid Sveriges Lantbruksuniversitet utbildas skogsmästare och jägarmästare. Det är dock inte av titlarna uppenbart vad de arbetar med.
- En generell syn på utbildningsnivåerna kan vara att de som utbildas på gymnasienivå kan betraktas som kunniga yrkesarbetare och fackmän medan de som har en eftergymnasial nivå kan ha en arbetsledande arbetsuppgift och nivå.

Den andra frågeställningen gäller vilka förändringar som det nationella programrådet ser i yrkesroller och efterfrågan på kompetenser inom naturbruk i ett

2016-03-30
4 (6)

3-5-årsperspektiv samt hur dessa förändringar kommer att påverka utbildnings-systemet?

– Det nationella programrådet redovisar följande:

- Det pågår en ständig förändring och utveckling inom naturbrukets olika yrkesområden. En pågående utveckling i nutid, som kommer att få en påtaglig påverkan, är planer på ett än mer omfattande bostadsbyggnad. Det medför i sin tur arbete med grönområden, grön rehabilitering etc. Då ekologiskt byggande är vanligt i dagens upphandlingar kräver det utemiljöer som delvis ska skötas med andra medel och metoder än som används idag. Detta kommer att påverka både yrkesroller och efterfrågan på kompetenser.
- Inom djurbranschen pågår en snabb förändring. Det gäller framför allt inom djursjukvården med stora strukturförändringar inom ägandet, där många olika verksamheter kopplas till samma ägare. Sådana strukturförändringar kommer att få betydelse för efterfrågan på kompetenser.
- Ett exempel på en viktig förändring i yrkesrollen för skogsmaskinsförare är att denne nu avgör vilka träd som ska fällas. Tidigare var det en skogsmästare som gjorde sådana bedömningar. Vidare omfattar kompetensen numrera, förutom själva handhavandet av skogsmaskinen, även kunskaper om ekologi, naturhänsynstagande inom skogsbruket, fossila bränsle och ledarskap. Längre tillbaka skedde ett tekniksprång inom skogsbruket när motorsåg och skogsmaskiner kom. Nu är det den pågående utvecklingen inom IT som får betydelse. I framtiden kommer utvecklingen inom de nämnda kompetensområdena att fortsätta och också påverka utbildningsbehoven.
- Det nationella programrådet är ett viktigt redskap för att kvalitets-säkra utbildningar utifrån aspekten anställningsbarhet.
- Det är mycket angeläget att yrkeshögskoleutbildningar bättre anpas-sas till branschens behov.
- I den nya ekologiska sektorn är det viktigt att stärka kopplingen mellan praktik och akademiska utbildningar.
- Det finns ett frågetecken i vilken utsträckning som studie- och yr-kesvägledare, har de kunskaper om hur arbetsmarknaden ser ut som de behöver i sitt vägledningsarbete och i vilken utsträckning som de har kontakt med lokala och regionala företagorganisationer.
- En osäkerhetsfaktor är huruvida det i framtiden kommer att ske en omfattande ägarkoncentration av marken och hur förutsättningar för lantbruk i mindre skala då kommer att se ut.

7. Förslag på diskussionsfrågor att diskutera med studie- och yrkesvägledare på programrådskonferensen 20 maj 2016

Skolverket önskar programrådets hjälp med att ta fram förslag på relevanta och intressanta frågor att diskutera med studie- och yrkesvägledare på programrådskonferensen den 20 maj.

- Det nationella programrådet föreslår att följande frågor kan diskuteras:
 - Vad är det som gör att ungdomar inte väljer ett yrkesprogram, t.ex. naturbruksprogrammet.
 - Hur gör man yrkesutbildningar attraktiva?
 - Varför tänker inte ungdomar på att yrkesprogram, i de flesta fall, t.ex. naturbruksprogrammet, leder till arbete, till skillnad från högskoleförberedande program?
 - Hur organiserar man på lokal och regional nivå att studie- och yrkesvägledare får kunskap om det behov av utbildade medarbetare från gymnasieskolans yrkesprogram som arbetslivet har?
 - Varför ökar inte antalet sökande till utbildningar som utbildar kring hållbar utveckling och de gröna näringarna?
 - Som en informationspunkt föreslås att vid konferensen beskriva projektet *Grön attraktion*, vars syfte är att få fler att välja naturbruksprogrammet. Projektet omfattar en kommunikationskampanj under våren med studie- och yrkesvägledare samt föräldrar och ungdomar som målgrupper.
 - Ungdomar måste upplysas om de möjligheter till arbete som finns inom alla naturbruksinriktningar och om alla möjligheter till vidare studier.
 - Det är ett problem att ungdomar inte tänker på arbete utan på det som är kul och intressant för dem.
 - All regional utveckling kräver yrkeskompetens. Hur säkerställer studie- och yrkesvägledarna att skolan producerar dessa kompetenser?
 - Det nationella programrådet föreslår att branscherna erbjuds möjlighet att medverka vid konferensen.
 - Det är viktigt att under konferensen få fram budskapet att yrkesutbildningar på gymnasieskolan både ger möjlighet till arbete och vidare studier. Detta budskap bör framföras på ett sådant sätt att det blir mycket tydligt för konferensdeltagarna.

8. Planerade insatser/aktiviteter med anledning av Yrkesutbildningens År

BW

2016-03-30
6 (6)

Skolverket informerar om planerade insatser och aktiviteter med anledning av Yrkesutbildningens År och ber programråden om förslag på ytterligare aktiviteter att genomföra under året.

- Det nationella programrådet anser att det är särskilt värdefullt med rejäla insatser riktade till studie- och yrkesvägledare.

9. Nästa möte

Nästa möte med det nationella programrådet äger rum i samband med programrådskonferens den 20 maj på Hilton Stockholm Slussen Hotel.

Vid protokollet

Bengt Weidow

Undervisningsråd

Justeras

Michael Insulander

Ledamot